

Szerkesztőség és kiadóhivatal

Széchenyi-utca SIMON-ház Kuna József ut
kereskedésével szemben.

HIRDETÉNYEK.

Előzetési pénzek és a hirdetés körüli papírok
valamint a lap szerelmi részét illető
minden költségek ideintéendőek.

Érdemtelten levelek csak ismert kézektől
fogadtassanak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVŰ PART KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előzetési ár

Helyben házhoz hordva vagy vidékre
postán küldve

Egész évre	10 ft — kr.
Félévre	5 ft — kr.
Negyedévre	2 ft 50 kr.
Egy órára	1 ft — kr.

Hirdetési díj:

Ot-hatásbepetitor egyszeri bejelentésért 5k.
Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr.
Nyitóléc 4 vasúdos papírszórót 20 kr.
Hirdetést vagy reklámot magában foglaló
működés sora 50 krajczár.

XVI. évfolyam 1889.

Debreczen. Csütörtök, Április 25.

82. szám.

Az új program.

A kormány politikai szándékairól a rekonstrukció megtörténte óta oly sokat, oly sok tarkaságot beszéltek s énekeltek, irtak és sürgönyöztek, hogy a közvélemény érthető türelmetlenséggel várta az első illetékes nyilatkozatokat, melyek az egymásnak ellenmondó hírek zavarába hivatott oldalról hoznának világosságot. E nyilatkozatok elsője immár megtörtént: Vekerle pénzügyminiszter nagybányai választói előtt körülményesen nyilatkozott tárczájának legközelebbi feladatai felől s e mellett több érdekes fölvilágosítást is adott a kormány reform-programjáról más tereken.

A mi ő excelenciájának szigorúan pénzügypolitikai nyilatkozatait illeti, azok olyanok, hogy az összes közvéleményre pártkülönbség nélkül a legkedvezőbb benyomást gyakorolni alkalmasak. Ez a klasszikus világossággal meghatározott pénzügyi program oly alapelveken nyugszik, melyek minden politikai táborban csak öröndetes helyeslést kelthetnek. A kiadások legmesszebbmenő korlátozása, a mennyire ez a megfontolt előrehaladás károsítása nélkül lehetséges, összekötve a már megnyitott bevételi források intenzívebb kihasználásával: ki tagadná meg helyeslést e programról?

Az új kincstárnok lemond az egyenes adók emeléséről, a közzetett adókat azonban sikeresebben akarja kihasználni fejlődési képességük keretében. Ma, midőn az államháztartás az inaurált pénzügyi politika folytán már eljutott ama határhoz, hol az egyensúly helyreállítása kezdődik, ezek az alapelvek az egyedül üdvösek, melyek a pénzügyi rendezés iránt tökéletes biztosítékot nyújtanak. A meggyezésre igen méltók azok a fejtegetések, melyeket dr. Vekerle a társadalomhoz címzett, hogy az adókinestár iránti kötelezettsége tekintetében nagyobb lelkiismeretességet kössön a szívére, hogy megadassék az államnak, a mi az államé, az oly elemi követelménye a közérkölesnek, mely a mi társadalmunk részéről bizonyos történeti okok miatt, melyeket nem szükséges közelebbről megvilágítani, eddig nem lett kielégítő mérvben követve.

A miniszter e tekintetben új szellem hirdetője, nem tévedhetünk, ha feltesszük, hogy szavai a nemzet hazafias érzelmében termékeny talajra hullanak s hogy e tekintetben üdvös fordulat fog bekövetkezni a közfelfogásban az állami pénzügyek és a közérköles javára.

Lényegesen elősegíti e törekvést a pénzügyi közigazgatás ígért reformja, mely szervezetének elszigetelt jellemét elveszítve, a politikai administratív eleven testével szervi összefüggésbe fog hozatni. Nagy vonásokban megjelöli ő nagyméltósága későbbi programjának körrajzait is, melyeknek három pontja — a kisított megszüntetése, a konverzió teljes kivitele és a valuta rendezése — bizonynyal az egész országban tetszésre fog találni.

A könnyű vázlat, melyet dr. Vekerle a közigazgatási és az igazságügy politikai tereken való reformtevékenységéről ad, hatáson kiegészíti a pénzügyi program világos képét. Lassanként átmenet az állami közigazgatásra, rendszeres előkészítése a szóbeliségnek és a közvetlenségnek az igazság szolgáltatásban, a bírósági szervezet végeleges megállapítása: oly programponatok, melyek felállítását a Tisza kabinet — mint a „Pester Corresponden-

denz" írja — azon szándékot jelenti ki, hogy a reformtevékenységnek egy oly korszakát inauguralja, mely kiterjed az állami élet minden regitjára és sikerrel fogja befejezni a magyar állam modern fölépítését.

A nehezebbik része ama föladatnak, melyet Tisza Kálmán tizenöt évvel ezelőtt maga elé tűzött, szerencsésen le van győzve: a korábban zilált államháztartás majdnem rendezve, a pénzügyi kibontakozás sikeresen befejezve van. Ezzel törlesztve vannak a multnak bűnei, melynek örökébe kellett lépnie a Tisza kormányának s most már meg lehet kezdeni a munkát a jövőért, a terjedelmes és valódi liberális szellemű áthatott reformtevékenységet. Hogy ez tetterővel és okossággal fog megtörténni, arra öröndetes biztosítékot meríthet a nemzet az új pénzügyminiszter beszédéből.

Az új pénzügyminiszteri államtitkár dr. Leng Lajos egyetemi ny. r. tanár és országgyűlési képviselő kinevezését a hivatalos lap tegnap közlé.

Bereg és Ugocsavármegye főispánja báró Perényi Zsigmond ezen állásától a király által felmentetett.

Külföld.

Boulangier utazása Brüsszelből. Boulangier tábornok tegnap reggel hét óra táján csakugyan elutazott Brüsszelből Londonba. Bizonyos, hogy úgy ottthon Franciaországban hanyatló fényben van s ha valami váratlan eseményre nem jön, előbb több el fogja veszíteni eddigi jelentőségét. Most már a boulangier is kezdik belátni, minő hátrányos volt ügyükre a tábornok szökése. Boulangier mint üldözött martir is sokkal veszélyesebb lett volna a hatalom mostani bírtokosaira, mint ma, midőn a külföldön egyik helyről a másikkra vándorol, a nélkül, hogy tevékenységének bármilyen látszatja lenne.

Az olasz király berlini utazását a radikális olasz sajtó kifogásolja, a miért ez épen összeesik a párisi világkiállítás megnyitásával.

Belgrádban az a furcsa hír terjedt el, hogy Milán volt király Jeruzsálemben kolostorba lépett és szerzetes lesz, de praktikuss céllal; az összes szerbek patriarchája akar lenni.

Ferdinánd bolgár fejedelem a husvéti ünnep folyamán nagy bizalmi tüntetésben részesült. A husvéti fogadások és lakomák közben, míg a fejedelem az ország függetlenségét hangsúlyozta, Stambulov miniszter az ország és a fejedelem közötti szétválaszthatatlan kapcsolatra utalt. Kiemelte, hogy haszontalan volt és hasztalan lesz ezután is minden kísérlet, hogy Bulgáriát megfosszák fejedelmétől. A nép és a hadsereg életével és vérvél kész őt, ki megmentette azon sorstól, hogy idegen tartományra silyedjen, megvédeni.

Szilágyi Dezső levele választóihoz.

Szilágyi Dezső igazságügyminiszter levele, melyet pozsonyi választóihoz intézett, így hangzik:

Tisztelt polgártársaim! Másfél éve mult el annak, hogy Pozsony városa I. kerületének polgárai bizalmukkal megtiszteltek, melyet a váltakozó kormányok és pártok egyiránt szem előtt tartanak.

Allandó vezetésnek volt politikai törekvéseinknek, mely különösen a negyvenes évek óta határozottabban érvényesült és az 1848-diki reformok főcélpontját képezte: egységes politikai nemzetet és egységes Magyarországot teremteni. Ezt a jogegyenlőségnek intézményekben való megtestesítése nélkül elérni nem lehet. E századbeli történetünk tele van e részben tapasztalásra épített komoly tanúságokkal. Vallás, nemzetiség, társadalmi élet, állás, gazdasági érdekek különbségeket teremtenek és tartanak fenn. Ennyi megosztási tényezővel szemben

melylyel egy a kabinet tagjai, mint a szabadelvűpárt belépését fogadták és azon helyeslést és számos üdvözetet, melylyel az ország minden részéből, az önkökből is, sokan megtiszteltek.

Kinevezésem alkotmányserű következőse, hogy képviselői megbízásomról lemondtam, és midőn ezt önöknek hivatalosan bejelentik, egyszermind fogadják hálámát és köszönetemet mindazon bizalomért, melylyel irányomban viseltettek és mindazon kitűnő tésért és szívességért, melylyel a másfél év alatt érdememem felül elhalmozottak.

De e köszönetem kívül én politikailag tőbbel is tartozom önöknek. Tartozom azzal, hogy kifejtsem önök előtt, hogy én, ki a reám nézve döntő napokban az önök megbízásából foglaltam helyet a parlamentben, minő irányt szándéksom jövőre követni.

Előttem hazám nehéz helyzete világosan áll. E helyzet két követelménye alól senki, a ki gyakorlati politikát akar követni, nem menekülhet. Az egyik az, hogy nem a biztosított béke az, melynek napjait éljük. A körülöttünk alakult helyzet, Európa nyugatán és keletén mutakozó bizonytalan állapot a fokozott hadi készütség szükségének vet alá bennünket.

Ebben rejlik akaratunktól független okazon nagy erőfeszítésnek, melyet véderőnk fokozására kikerülhetetlenül tennünk kell; e szükségnek Európa jelentős államai épp úgy hódolnak, mint ön magunk.

A másik követelmény abban áll, hogy párhuzamosan e kényszerűséggel: államháztartásunk rendezése a gyakorlatilag valószínű feladat. A magyar állam elé föltételt a kérdés: akarja-e fejlődését és legbecsebb érdekeit saját terhek árán is biztosítani vagy inkább a politikai és gazdasági visszaesse oly fokára akar visszavonulni, mely messze visszavet a mivel nemzetek közösségében és viszonylagos önök csökkenése által állásukat a monarchia dualistikus szervezeteiben megingatja és ezzel nemzeti politikánk nagy célpontjait kockáztassa teszi?

En nem haboztam másfél év előtt kimondani, hogy nekünk az áldozatokra készen kell lennünk.

De hogy ez áldozatok ellenértéküket az általános állapotok javulásában biztosan meg hozzák: reformmunkáitaink nem születelhetnek.

Még a gazdasági erősödésnek is egyik lényeges feltétele, belső szervezetünk ereje és alkalmas volta igazságügyi és közigazgatási feladatok teljesítésére.

Ha szorgos gondnal összekeressük és felhasználjuk mindazon tényezőket, miktől gazdasági megizmosodásunk függ: ha még állami beavatkozás útján is igyekszünk lendületet adni a kinalkózó, vagy szunnyadó erőnek: mind ennek biztosított sikere nem lesz, mert a jognak minden terepen való hatályos védelme nélkül, a közigazgatási szervezet rendezés és támogató tevékenysége hiányában, sem a kitartó vállalkozási szellem erőlyes működése, — sem a bizalom, — sem az eredmények biztosított állandósága nem várható.

Midőn azon a nézetem voltam, hogy kivált kisebb nemzeteknél, midőn feladataink súlyos és folytonos áldozatokat igényelnek, a tartós erőfeszítés egyenesen megkívánja, hogy a nemzet erkölcsi és politikai ereje teljes mérvben felkeltesse és ébren tartassék.

Rend és tisztaság az állami szervezet minden ágában, a visszaélések kiirtása és meg gátlása, pártatlan előzékenység és egyenletes részesítés az állami működés jótéteményeiben, az alkalmas erők felkérése és a kellő pont-ra állítása; egyszerű, de esalhatatlan maximák az erkölcsi erő ébrentartására. A politikai erő fenntartását egy hagyományos elvekre épített nemzeti politika követésében látom, melyet a váltakozó kormányok és pártok egyiránt szem előtt tartanak.

Allandó vezetésnek volt politikai törekvéseinknek, mely különösen a negyvenes évek óta határozottabban érvényesült és az 1848-diki reformok főcélpontját képezte: egységes politikai nemzetet és egységes Magyarországot teremteni. Ezt a jogegyenlőségnek intézményekben való megtestesítése nélkül elérni nem lehet. E századbeli történetünk tele van e részben tapasztalásra épített komoly tanúságokkal. Vallás, nemzetiség, társadalmi élet, állás, gazdasági érdekek különbségeket teremtenek és tartanak fenn.

Ennyi megosztási tényezővel szemben

az összetartó kapcsolatok kulturának nemzet-jellegében és egyöntetűségében, a jogintézményeknek és az állami belső szervezetnek egységében, és e szervezetnek egységes vezéreszmék szerinti működésében található. A jog egysége hatalmas kapcsol és tartóerő az államra nézve; de csak akkor, ha az állampolgári egyenlőség eszméjének megfelelő, ha nem a különbségeknek ad jogi szentesítést, ha nem tart fenn jogi választásokat az állam polgárok közt, de a különbségek fölé emeli és érvényre juttatja az állampolgári egyenlőség tudatát, az egybetöröttség érzetét, és ha ez az elv érvényesül a törvények végrehajtásában és érvényesül az állami működés jótékonyosságában való részletetésben is.

Valahányszor világos idöket élt a nemzet, valahányszor nagy nemzeti erőfeszítésre kellett hivatkozni, a jogegyenlőség és a törvényesen biztosított szabadság eszméi voltak azok, melyekre támaszkodunk, ez volt az erőnk az a forrása, melyből merítettünk. Marad ez ezental is, de csak úgy, ha összeegyeztetjük államunk erős szerkezetével. Mert a nemzet nemcsak válságos idöket él, és a mi erejének forrása ilyenkor, legyen ez intézményekben megtestesítve, hogy annak léghkörében növekedjék a jelen és a születendő nemzedék.

Nincs nemzet, mely jobban szeretné a politikai szabadságot, mint a magyar, nincs nemzet, mely kényesebb volna arra, hogy föltötte csak törvényes uralom gyakoroltassék. A politikai szabadságnak és az uralomnak egyaránt törvényesen meghatározottnak kell lennie.

A hatalom, a mit az állam fenntartásának és biztonságának, sőt jólétének nagy érdeke megkíván, melyet megadni a nemzet soha sem vonakodott, legyen törvényes, gyakoroltassék törvényesen.

Századokkal kell történelmünkben vissza mennünk, hogy a koronának összeforrtóságára a nemzetet és nemzetünknek törekvéseivel a maihoz hasonló korszakára találjunk.

A szent korona, mint a magyar államnak és alkotmányának jelképe, századok óta nem volt kifejezőbb; mint a mióta felsége uralkodók fején ragyog. A zavartalan egyetértés a nemzet és királyi közt ki ne érezné és tudná ezt! a magyar állam megszilárdításának egyik fő tényezője. Nemzeti politikánk hagyományos elvének kell lennie: az egyetértés arany kapesát sértetlenül fenntartani. Midőn most Európában annyi államot válságok fenyegetnek, szent István birodalma maradjon hazája egy, alkotmányában biztosított, királyi iránt az odaadásig hű és loyális nemzetnek.

A monarchia másik államával való viszonyunk törvényesnek van meghatározva. Azokban meghatározott törvényes önállóságunkhoz ragaszkodom egészében és minden alkatelemében. E törvényekben egy a magyar államra, mint az egész monarchiára fenntartó erő van lefektetve; husz év óta alkalmasnak bizonyult be arra, hogy közügyeink és közös érdekeink biztosítottassanak. Az marad jövőben is, ha e törvények szellemének megfelelő politikát követünk.

Soha sem szabad elfelejtünk, hogy a közös ügyek és a közös érdekek megóvása kötelesség; és erre a törvényes korlátokon belül mindkét oldalról oly politika követendő, hogy külföld a monarchia nagyhatalmi állásának és külügyi érdekeinknek biztosítására mindenkor örönk imponáló egységben hatályosan lépessünk fel; egymásköztt pedig a kölcsönös érintkezés er előzékenységében a méltányos kiegyenlítésre eljussunk és egyik fél se törekdjék a másikat méltányos gazdasági és politikai érdekeiben megosorítani, vagy a másik megkározásával jogosítatlan előnyt fenntartani.

Ezen nézeteknek megfelelőleg feladatomul tűztem ki igazságügyi reformjainkat a maguk egészében felkarolni. Mi mindent értek e feladat alatt, arra nézve e levél szük keretében csak néhány fő vonást emelek ki, fenntartva, hogy a törvényhozás előtt kimerítőleg nyilatkozhassam. Az egyik fő alkatrész a bírói szervezet kiépítése és consolidálása. A királyi táblák szétosztása nélkül sem kellő felügyelet, sem biztos igazságügyi igazgatás, sem a közvetlenség elvére épített büntető és polgári eljárás nem lehet.

Ezzel összefüggő legalább lényeges részeiben magának az igazságügyi miniszteriumnak, valamint az igazságügyi szervezet többi alkatelemeinek reformja is.

A második párhuzamosan munkába vevendő feladat, a jog egységének megalkotása

rendszeres törvénykönyvek szerkesztése által. Evtizedekre nyúl vissza a törekvés ezek létesítésére. Már a negyvennyolcadiki nagy átalakulás előtérbe állítja a reformok szükségét.

Az abszolút rendszer alkotásait nagyrészt elsepepte a hatvanas évek ideiglenes rendezése. A maradandó alkotásra a kezdet megtörtént az anyagi büntetőjog terén; az országgyűlési tárgyalás küszöbén áll az örökös jogot tárgyaló törvényjavaslat... de a feladat többi alkatelemei többé kevésbé megérlelt tervezettség stádiumában állanak. Szándékom e nagy reformokat minden alkotásunkban munkába venni.

Felkarolni a feladatot a maga összefüggésében, úgy az alaki, mint az anyagi jog terén, megtartani a sortrendet az életbe lépésben úgy, a mint az egyik feltétele a másiknak, és a mint az az igazságügyi szervezet ereje megbírja; de munkába venni együttesen és összefüggőleg. Tudom, éveket igényel ezek megérlelése. Lehet, sőt valószínű, hogy nem én fogom befejezni, de a nemzet csak elismeréssel veheti, ha a látogatást mellőzni akarom, és ha a végből, hogy az összhangot biztosítsam, az elhamarkodást elkerülöm.

Mi a mivel nemzetek közösségében élünk és fejlődésünkben velük lépést kívánunk tartani. Jogéletünk szükségéi ennélfogva analógok a nyugati nemzetekéhez, de nem azonosak.

Alkotásainkban mindig szem előtt kell tartanunk, hogy jogintézményeinknek a mi szükségünkhöz, viszonyainkhoz és erőnkhez kell alkalmazva lenniük, és nemzeti fejlődésünk támaszául kell szolgálniuk.

Míg e nagy reformok megérlelődnek, azokat az ügyési és bírói kar kiképzésének fokozása és rendszeresítése által kell előkészíteni. Ez összefügg a jogi oktatás reformjával is, melyet tisztelt kollegám a közoktatási miniszter szorgos megfontolás tárgyává tett. A bírának törvényünkben megírt függetlensége közérdek, de csak addig van igazolva, míg a közérdekkel megegyez. Ez mindenütt gyümölcse volt a bírák szigorú kötelességére való hűségüknek és az az államhivatásukhoz való hűségüknek és az az képességüknek, hogy önmaguk akarnak és tudnak karukban szigorú jogéletet gyakorolni. Nem szándékom a bírói függetlenség megszorítását javaslatba hozni, de mellőzhetlennek tartom, hogy a fegyelmi törvény gyakorlatibb és határozottabb legyen.

A reformok, melyekre itt és ez alkalommal csak röviden utaltam, minden nemzet életében csak átalakulást idéznek elő. Nem készíthetők elő, nem valósíthatók a nemzet legjobb értelmi erejének felhasználása nélkül. En bízom Magyarország jogászai, a jogi körök önkéntes és erélyes támogatásában s törekvésétök a legjobb erőket, bárhol találom azokat, összekeresni.

E reformok nagy politikai hordereje abban a hatásban is áll, melyet azok a nemzet alakítására gyakorolnak.

Levelem elején utaltam ama vezérszámra, mely politikai törekvésünk sarkcsillaga volt. Jogintézményeink reformját az eszmének megfelelőleg fogom javaslatba hozni.

A bünyvői eljárás reformja az egyéni szabadságjogok törvényes biztosítását is magában foglalja. Ezen felül még ez országgyűlésen megalkotandó lesz az egyesülési és gyűlékezési jogot szabályzó törvény, a szabadság elvére építve, az állami érdekeknek a törvényes rendnek biztosítékaival.

Evek óta politikai törekvésem egyik célpontja közigazgatási szervezetünk átalakítása volt oly értelemben, hogy az állami közigazgatás vitélet egy e méltólag kiképzett, kinevezett hivatali szervezet vegye át.

Talán nem csalódom, ha azt állítom, hogy jelen közigazgatási szervezetünk ki nem elégítő volt az ország többsége előtt ma már világos. Megszaporodtak a feladatok, magabizalom váltak az igények a közigazgatási szervezethez, átalakult maga a hivatali természet. Megváltoztak a társadalmi elemek életviszonyai is, melyekre a történelmi közigazgatási rendszer építve volt. Belső erősödésünk szükségé egy erősebb és összefüggőbb közigazgatási szervezetet kíván.

E nézetet, melyet ismételve terjedelmesen kifejtettem az országgyűlésen, vallom ma is.

Annak megvalósítása törekvésem állandó célpontja marad. Igyekezni fogok e reformnak megnyerni azokat is, kik azt most még ellenzik. Belépésem a kormányba e törekvéseben semmi akadályt nem képez. Annival inkább nem, — mert a miniszterelnök már 1881-ben Debreczenben tartott beszédében kimondta, hogy "... itt tehát az a cél, melyre tekinteni kell és erre nézve magam is azt mondom, hogy a mai modern államokra nézve a jó közigazgatás oly fontos tényező, hogy ha azt a történelmi alapon fejlett közigazgatási rendszer mellett elérni nem lehet: el kell érni úgy is, ha azzal szakítunk." — Beszéde további folyamán reáutalva az azóta meg is valósított törvényhozási intézkedésekre, melyek által a jó közigazgatást a fennálló rendszer mellett elérhetővé tenni óhajtottam, azzal végezte idevonatkozó nyilatkozatát, hogy a maga részéről is fájó szívvel bár, de elhatározná magát arra, hogy a régi közigazgatási rendszerrel szakítson, ha azon meggyőződésre jutna, hogy nincs meg többé az országban az elem, melylyel ezen az uton a közigazgatást jóvá tenni lehetne.

1881 óta több mint hét év telt el. E

hét év alatt mind inkább nagyobb és nagyobb körök nyertek meg e reform eszméjének; olyanok, kik akkor még azt ellenkeztek. — Ma alapos reményt táplálok annak diadalá iránt.

Abban pedig bizonyos vagyok, hogy addig is, míg e reform a közvetlen megoldandó feladatok közé lenne igatva: az időközben bekövetkező törvényhozási rendszabályok nem olyanok lesznek, — melyek ezt hátráltatják, de olyanok, melyek e reform helyes keresztülvitelét elősegítik és elkészítik. E rendszabályok közül, melyek még e országgyűlés tartalma alatt elő fognak terjesztetni, csak kettőt emelek ki.

Az egyik egy törvényjavaslat a közigazgatási tisztviselők gyakorlati kiképzéséről.

A másik a közigazgatási bíróságok megalkotása. Az első hatóságoknál az önkormányzati elemek részvételével. A végső fórumban a függetlenség biztosítékával tolráhozott bíróság felállításával.

Ezzel megvalósul a közigazgatás vitéletnek jogi ellenőrzése. Remélem úgy fog megalkotni, hogy az ország polgárai a közigazgatási viszonyok terén hatályos jogvédelmet nyernek és — a mi azzal egyenrangú szempont — a kormányzás azon a terén — hol a közérdek megóvása és ápa ása szabad mozgást kíván, ennek kifejtésében egyáltalában gátolva ne legyen.

Ugy gazdasági, mint művelődési fejlődésünk irányát, valamint a magyar állam megszilárdulására irányzott politika a városok állami életünkben hovatovább fontosabb tényezőkké emelik. Ezért természetesen feladatok nemzeti politikánkban a városok szabad fejlődését és azoknak a fejlődés jelen fokának megfelelő érvényesülését, egy a törvényhozás, mint a kormányzás terén, folytonos gondozás tárgyává tenni. Ma a városok jobban, mint valaha közontjai a vidék összes életének. Még helyi érdekeik sem kizárólagosak, össze vannak azok forrva összes vidéki érdekeivel.

E meggyőződés vezetett másfél év előtt, midőn e város helyi érdekeire nézve nyilatkoztam. Megfontolva tettem e nyilatkozatokat, abban a tudatban, hogy a miket mondtam, az országos érdekekkel teljes összhangban vannak. Új állásom bizonyára nem képez akadályt, hogy e nyilatkozatnak megfelelőleg működhessem.

A képviselői kormányforma pártokat feltételez és az ezekre épített éber ellenőrzést, valamint versenyzést, az ország szükségletei és érdekei szempontjából kívánatos politika érvényesítésében. De ez még nem minden, a mitől ezen kormányforma sikere lényegesen függ. Ehhez az is kívánatik, hogy a pártok, egyes jelentékeny kérdéseknél felismerjék a közös tért, melyen való együttes működés az ország érdekében kívánatos, sőt szükséges.

Ezt megkeresni, arra, ha más oldalról is készség mutatkozik, realpáni bizonyára sem a szabadalvú párt, sem a kormány készségén nem fog mulni.

Ezek azok tisztelt polgártársaim, miket ez alkalommal elmondani óhajtottam.

Az államéletnek tárczám körén kívül eső irányzataiban tisztelt kollegáim sokkal illetékesebbek nyilatkoznak, kik azt kellő alkalommal megtették vagy meg fogják tenni. En tárczám körén kívül eső, vagy azzal csak távolabbi összefüggő ügyekre azon általános politikai szempontokat és célokat óhajtam megjelölni, melyek felé törhetlenül haladni fogok.

Előttem, mint cél, egy Magyarország képe lebeg, melynek váltakozó pártjai és kormányait hagyományos elvekre épített nemzeti politika vezeti, mely erős jogintézményeinek és közigazgatási szervezetének egységében, mely biztosított széles alapokon nyugvó szabadelvű intézményeiben és közzabadságaiban, melyben a kultúra és gazdasági élet számára gazdag és szabad fejlődés van megnyitva és a hol él a nemzetben az összefogottság érzése és tudata nemcsak a múlt emlékeiben, de a jövőre való törekvésekben is.

Erre vezet uton járok-e, midőn a fennebbi elveket követem, itélje meg a nemzet, itéljék meg önök:

"Alacsony az ember, de magas az érdem." A valódi érdemből egy szerény részt elérni marad folytonos törekvésem, ki maradok Budapest, 1889. április 20.

hálás polgártársuk
Szilágyi Dezső s. k.

Napi hírek.

— **Vármegyei közgyűlés.** Hajdúvármegye törvényhatósági bizottsága május hó 2-dikán és következő nap fogja tavaszi rendes közgyűlését megtartani. A tárgyak előkészítésének tárgyalását ma kezdette meg az állandó választmány.

— **Felolvasás.** Simonovits Dezső tanító ur f. hó 27-én délután 3 órakor a hatvanutcai izr. iskola helyiségében. — "A lélektan ismeretek fontossága nevelési szempontból különös tekintettel az akarat és erkölcs jellem fejlesztésére" című nyilvános felolvasást tart, melyre a t. szülők és tanügybarátok tisztelettel meghívottak.

— **Rendkívüli városi közgyűlés** fog tartani szombaton vagy hétfőn az italmérségi regáléért adandó állami kárpótlás tárgyában.

— **Közszemlére kitért adókövetések.** A közelebbi 3 vagyis 1887, 1888 és 1889 évekre vagy csak valamelyikére megadótatás alá

nem vont némely ipar, kereskedés, bérlet és más haszonhajtó üzlet után, kirovandó és az 1889 ik ében adókövető bizottsági tárgyalás alá kerülő III. osztályú kereseti adóra vonatkozó kir. adófelügyelőségi kirovási javaslat folyó évi ápril 24-ik napjától számított 8 napi közszemlére — a városi adókövető hivatalban — azon figyelemmel tétetnek ki, hogy a megszabott s ilteve javaslatba hozott adóösszegek ellen az 1884 évi XLIV. törvényzikk 18. §-a értelmében felszólással élhetnek. Ezen III. osztályú kereseti (jövedelem) adókövetések, kik ilyenmü adókat, illetve a kirovási javaslat megtekintésére már felhiva is lettek a fentebbiekre azzal figyelemmel, hogy a követő bizottság a városház kistanácsstermében ezen adók tárgyalását f. é. május 3-án kezdi meg és pedig következő sorrendben: Hatvan-utca május 3. Péterfia, Czegléd-utca május 4. Csapó-utca május 6. Varga-utca május 7. Piac-utca május 8. A tárgyalás mindenkor délelőtt 9 óratól 11 óráig tart, mikor telek sajét érdekükben megjelenjenek.

— **Bár Spényi Ödönről** azt a feltűnő hírt közli a Pesti Hírlap, hogy Török János budapesti rendőrfőkapitány utódjául van kizemelve: Török János Temesvármegye főispánja lesz.

— **Elveszett egy alaprajz.** A megtaláló illő jutalomban részesül szerkesztőségünkben.

— **Távgyatoglás.** Az osztrák-magyar bank debreceni fiókjának hivatalnokai, névszerint: Kummer Nándor, Jenő és osztrák-magyar bank debreceni fiókintézetének főnök helyettese. Braunsperger Nándor és Zikkeli Adolf osztrák magyar bank tisztviselők sportkedvelők, a husvéti ünnepekre Debreczenből Nagyváradra utaztak gyalog az ottani torászok látogatására, kik igen szíves fogadtatásban részesítették őket. — Debreczenből Szombat délelben indultak, s vasárnap délelben érkeztek Váradra.

— **A debreceni akadémiák hallgatóinak** tanulmány utjáról elkészve kaptuk Groda K. Gyulától, az utazó társaság egyik ifjú tagjától a következő tudósítást: "A debreczeni keresk. akadémia ifjúsága tanári vezetés alatt f. hó 11-én érkezett Fiuméba, a hol a hason irányú akadémia tanári kara és ifjúsága által szíves fogadtatásban részesültünk. A Deák hotelben szállottunk meg. Este a vacsora után több gymnasiumi tanár és a "Fiume" című lap szerkesztője is megjelent közöttünk. A tanár urak igen szelmes s hazafias toasztozat mondtak. Másnap d. e. a vegyszeti, torpedó gyárat és a petroleum fonimótt tekintettük meg. D. u. a hajós társaság, a "Bátor" gőzöst szíves volt rendelkezésünkre bocsátani és a tenger magas sötét még a hajóra is becsapó hullámai között érkezünk Abbáziába, a mely kitűnő levegőjével, lombos fáival és illatos berkeivel, hasonló egy kis paradicsomhoz. Abbáziát soha nem tudjuk elfelejteni. Aztán a partlakosoknak (természetesen olasz nyelvű) éljenzése között a délre fekvő vesztegzárba s innen haza hajóztunk. Másnap a kőraktárt és a papirgyárat néztük meg, a melynek látása igen jótékonyan hatott iparmítáni ismeretünkre; d. u. pedig a rizshántolót és a Tersatót várát. Este a "Societa Filharmonika Drammatica"-ra meghívattunk, habár olaszul édeskeveset értettünk, de azért a remek o'asz asszonyok és Mattioni G. ur énekeltek, lelkünket valóban kellemes hullámzásban tartották, aztán következett a tombolajáték, a hol a főnyeremény egy kis husvéti báránka volt, melynek mekégése, a kibuzott és kikéltott számokra, a közönséget mindannyiszor élénk derültségbe hozta. Ejjétkor kezdetét vette a tánc és mi magyar fiúk kitéttünk magánkért. — Másnap 14-én folytattuk utunkat Trieszt felé. Majd vadregényes völgyek, majd kietlen és karszt jellegű hegység hosszú alagutain vonultunk keresztül s valóban kellemesen lepett meg bennünket, midőn e kopár hegység és sötét alagutak közül kibontakozva, megpillantottuk a keskeny felszígen a tengerbe nyúló Miramare-t; s dörögő eljen hangzott el ajkunkról, midőn a vaspálya elrobogott fellette. — 10 óra és 30 perczkor érkezünk Triesztbe, a hol az Európában szállottunk meg. Még d. e. tekintettük meg a tőzsdét, rakpartot, majd d. u. hosszadalmas, de élénk hegyi gyaloglás után, a Buschetto legmagasabb pontjára értünk, a honnan kellemes kiátás nyílt az aittunk eiterülő városra és az olasz partok homályba burkolt hegyeire; s miután e fenséges kilátást sokáig élveztük, a hegy tulsó oldalán ereszkedtünk alá, s aztán az egész várost megkerülve — és az egyes nevezetességeket utba ejtve, tértünk haza. Este a világi tornyot néztük meg, 15 óra a Lloyd hajó gyárat szemléltük meg, ahol daczára, a munkások 14 napi strikiájának, sok érdeke dolgokkal találkozunk; így láttuk a hajó részek készítését a szekrény és a talajöntés szerint s láttuk a legnagyobb és a legbecesebb gépeket, a melyek figyelmünket erősen lebilincseltek. Innen kijöve a Apis gőzörsre mentünk és megtekinttük annak gépezetét, valamint fényűzőség berendezett lakosztályait. D. u. kinek-kinek tetszésére volt bízva az idő felhasználása. Nehányan csolnokkal Miramare alá eveztek, a mely alkalommal azon szerencsében részesültünk, hogy a városba menő Stefania főhercegnőt láthattuk. Este ismét gőzörsre szállva, vissza tértünk Fiuméba, a hol a székesfehérvári col legákkal ismét találkoztunk, a kiktől miután 16-án elbucsuztunk, Ugulin, Károlyváros, Zág rábon keresztül Zákányba érkezünk, mely örökre emlékezetes szállást nyújtott nekünk.

17-én Dombóváron keresztül, Pécsre robogott velünk a vonat, a hol a keresk. tanoda tanárkara és az ifjúság nagy lelkesedéssel fogadtak s még az nap több nevezetességet mutattak meg nekünk; így a Litke-féle pezsgőgyárat, a melynek megtekintése után a gyártulajdonos ur, családi körében fogadott bennünket és megköszöntötte velünk a magyar pezsgőt, melynek tüze igen talpra esett toasztoakra ingerelte a díkzidő hajlamokat. — Este a pécsitanári kar által rendezett banketten jelentünk meg. — Pécsen vendégszerető családokhoz voltunk beszállásolva. Másnap 18-án, a Zsolnay majolika gyárába rándultunk ki, mely terjedelmes és nagytőkét képviselő gyárte ep. Remek készítményeit nem győztük eléggé dicsőíteni. Ezután a 4 torony székesgyházat tekintettük meg, amelynek falfestésze és díszítése talán páratlan hazánkban. 18-án délelben Pécsről, e régi és igazán vendégszerető magyar város től is búcsút véve, Pestre mentünk, a hol miután 19-én a város nevezetességeit, mint p. u. az állatkertet, keresk. és iparmuzeumot stb. megnéztük, jó egészségben tértünk kedves otthonunkba. Utunk a mely apró érdekes epizodokban is gazdag volt, — különösen iparmítáni ismereteinkre hatott jótékonyan, s hogy ezt elérhettük, leginkább köszönjük, a székesfehérvári, fumei és pécsi ker. ak. tanár uraknak, ifjaknak a kik legbarátságosabb vendégszerető fogadtatásban részesítették, valamint az általunk megtekintett gyárak tulajdonosainak, a kik a legnagyobb szíves-séggel nyitották meg nekünk gyáraikat. Tartsa meg az Isten soká őket a magyar ipar és kereskedelem számára!

— **A dalárda erdőlyi körútja programját** a dalárda választmánya ma esti ülésében fogja véglegesen megállapítani azon tervzet alapján, melyet Kerekes Sámuel m. vásárhelyi tanár dolgozott ki. E tervzetet fobb vonásiban kedden közöltük. A meglátogatandó városok közül véletlenül kimaradt Maros-Vásárhely, holott pedig Kerekes Sámuelnek épen a Székely-főváros a hazája s ezt nem lehet a programból kihagyni.

— **Arzkepek rajzol krétaival, fénykép** után egy helybeli rajzoló éet nagyságban, hűen és jutányosan. Ajánljuk b. figyelmébe azoknak, kik szeretetéről sikerült képet ohajtanak. Címe kése-utca 3523 sz. a.

— **Nyilvános köszönet** Az Alföldi takarékpénztár tekintetes közgyűlése 5 frtot, az Ipar és kereskedelmi bank t. közgyűlése 10 frtot, az "István" gőzmalom társulat t. közgyűlése 10 frtot, az Iparegyesületi takaréklés hite intézet t. közgyűlése 5 frtot, a debreceni takarékpénztár t. közgyűlése 10 frtot adományozván a debreceni izr. betegsegélyző és ápoló nöegylet jótékony cseljaira. — Midőn ezen összegeknek pénztárunkba lett juttatását elismerem, egyuttal hálás köszönetemet fejezem ki a megnevezett tisztelt intézeteknek. Debreczenben 1889. ápr. 25. Scheer Benő izr. nöegyleti elnök.

— **Uj telefon előfizető.** Tóth Gyula vas-kereskedő üzég belépett a telefon hálózatba.

— **A sorsjegyek lebélyezése** eszközésére minden dij nélkül, jelentékeny sajtóközlés és még több fáradság mellett tudomásunk szerint két pénzintézet vállalkozott Debreczenben Egyik a kereskedelmi és iparbank, mely idáig több mint 10 ezer darab feülbélyegzésre kötelezett sorsjegyet lütitte rá az osztrák bélyegre. Hogy milyen nagy munkára kényszerítette ez a derék intézet hivatalnokait, elég annyit felemlitenünk, hogy ennek következtében mindnapon éjjel kell a hivatalban dolgozniok, miután a hozzájuk vitt sorsjegyek száma négyezer kell leírniok, ne hogy tévedés történjék. — A másik pénzintézet, mely ugyanigy sietett szolgálatot tenni a nagy közönségnek az Iparegyesületi takaréklés hite intézet, a mely 8000 db. sorsjegyek felülbélyegzését eszközölte és e végből egyik tisztviselőjét küldötte fel Budapestre. A kereskedelmi és iparkamara is hasznos lépést tett az által, hogy tegnap feliratott intézett Wekerle Sándor pénzügyminiszterhez, azon kérelemmel, hogy a magyar sorsjegy törvény értelmében felülbélyegzés alá kerülendő, debreczeni és közélvidéki sorsjegytulajdonosoknál lévő sorsjegyek lebélyezése a debreczeni pénzügyigazgatóságnál is eszközöhető legyen. — Ezen kérelem támogatására a földm. ipar és kereskedelemügyi minisztérium is felkérte a kamara által.

— **Egy dézsa vízbe fult** tegnapelőtt esto a Csillagutczán egy másfél éves leány. — Hullája a közkórházba szállítottott.

— **Másfél millió forint.** Körülbelül ennyire rug az az összeg, melyet Debreczen város közönsége az állam által megváltandó italmérségi regáléért a törvény szerint követelhet. Az idevonatkozó munkákat most foglalkoztatják a városi tanácsot. Szeged és ezimen 2.700.000 frtot kér kárpótatás fejében.

— **Biharmegyei hírek.** Tizezer forint adomány. Nagyváradon Pável Mihály görög kath. püspök tizezer forintot adott át a polgármesternek, hogy ez összeggel mozdítsa elő a városban létesítendő vízzeték tervezetének ügyét. — Sulyok István n. várad olasz r. felkész tegnap déltán érkezett meg Szegedről Nagyváradra. Szegeden ünnep másod napján tartotta meg bucsu predikációját. — Bérmaut. Dr. Schlauch Lörcz, püspök a jövő hó elején körútra indul egyházmegyéjében, hogy a bérmautenséget kioszssa hűveinek. — A városi ügye már nem sokára végleges elin-

Debreczeni első mosó és ruhatisztító Intézet.

- Telefon összeköttetés. -
A tavaszi idény közzeleltével felhívom a debreczeni és vidéki nagyrődemű közönség figyelmét

debreczeni első mosó és ruhatisztító intézetemre,

melynek személyzetét Budapesti és Bécsi kitanítványokkal bíró egyénnel újítottam föl.

Bármily nagy megrendelést gyorsan, pontosan és a

legkényesebb igényeknek megfelelőleg

eszközök igen jutányos, mérsékelt árak mellett. Különösen ajánlom intézetemnek igénybevételét

ablakfüggönyök tisztítására.

Egy pár ablak függöny tisztítása csak 50 kr-ba kerül.

Főtörökvésem eddig is oda irányult, hogy a nagyrődemű közönség tömeges pártfogását kiérdemeljem. Fő irányelvem jövőre nézve is ez marad,

Tisztelettel

Turai Farkas,

87. szám.
1889.

Arverési hirdetmény.

Alóírt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102 §-sa értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a debreczeni tekintetes kir. törvényszék 11386/1888. számú végzése által Dr. Kardos Samu javára Weisz Emil és Spitzer József m.-pályi lakos végrehajtást szenvedők ellen 247 frt 36 kr. tőke, ennek 1888. év Szeptember hó 20. napjától számított 6% kamatai és eddig összesen 80 frt 70 kr. perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 430 forintba becsült 2 drb. ló, 1 sárga festett futó szekér, 2 lóra való hámszerszám és egy eszplő gépből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladtnak.

Mely árverésnek a 760/1889. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínén, vagyis M.-Pályiban alperesek lakásán leendő eszközzésére 1889. év Május hó 2-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűzetik és ahoz a venni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. cz. 107 §-sa értelmében a legtöbbbet ígérőnek becsáron alól is eladtni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108 §-ban megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Derecskén, 1889. April hó 19. napján.

Ráth József
kir. bírósági végrehajtó.

A debreczeni telefon vállalat

mindennemű magán és szoba telefonokat, villamos csengőket, tűz- és vészjelzőket 13-15 éves fiú és nők tanulól fölrendez be egy helyben mint vidéken. Minták és árjegyzékek megtekinthetők a telefon központi hivatalban. Debreczenben, Czegléd-utcán 31. sz.

Egy szép írással Bíró

13-15 éves fiú és nők tanulól fölvetetik LÖFKOVITS ARTHUR órák és ékszerész vésnök műtermébe.

Korona forrás legtisztább és legelőcsőbb égvényes savanyvíz raktára Debreczen és vidékre.

Gazdák és iparosok általános hitelszövetkezet debreczeni főkelep áru csarnoka

ajánl legjobb minőségű szepességi főzelékeket, bosznai szilvát, szilva izet, pergetett és keretméz,

különléle friss minőségű

sajtokat, liptói-turót.

Magyarádi, ménesi, szegszárdi, egri, (bikavér) sashegyi, szomorodni,

tokaji asszu gyógy borokat,

csira képességükért kezesség mellett gazdasági és konyha kerti magvakat;

különösen pedig

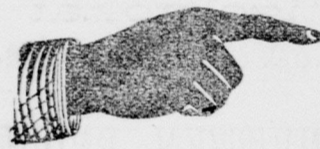
oberndorfi takarmányrépa magot, franczia és magyar luczernát

legjutányosabb árak mellett.

Tisztelettel

Gazdák és iparosok általános hitelszövetkezet debreczeni főkelep áru csarnoka. Nagyvárad-utca, megyeház mellett.

Korona forrás legtisztább és legelőcsőbb égvényes savanyvíz raktára Debreczen és vidékre.

Nincs többé fogfájás!! Könnyen vérző beteg és gyulladt foghúst gyógyít és erősít, a fogkövet eltávolítja és képződését meggátolja; a szájbüzt azonnal megszünteti naponta használatnál

cs. és k. udvari fogorvos és udv. szállító, valdó

Dr. POPP világhírű Anatherin szájvize

kéts er oly nagy palackokban mint eddig.

Ezzel egyidejűleg alkalmazandó

- Dr. POPP fogpasztája mely a fogakat folyton egészséges és szép állapotban tartja.
- Dr. POPP Anatherin fogpasztája mely a legjobb és legfinomabb szer a fogak tisztántartására és a foghús megerősítésére.
- Dr. POPP fogpora magyogó felhőrségű fogakat kölesönöz anélkül, hogy mint más fogorok a fogak zománctát megsértené.
- Dr. POPP növényiszappana a legjobb gyógy-pipere-szappan, mindennemű bőrküttlések ellen és különösen fűrdőköz.
- Dr. POPP napraforgó venus (szap) (nem glicerín) A legújabb és a legfinomabb divatpipere szappanok. A bőrt bársónyfinomá teszik.

Árak: Anatherin-szájviz 50 kr., 1 frt és 1.40 kr. Anatherin fogpaszta tégelyben 1 frt 22 kr. Aromatikus fogpaszta 35 kr. Fogpor dobozban 63 kr. Növényiszappan 30 kr. Napraforgó-szappan 40 kr. Venus szappan 50 kr. E szerkek kaphatók: DEBRECZENBEN: Dr. Rothsneek, Mihalovits L., Tamassy B., Örvényi O., Tóth B., Muraközy K. és Balás Ö. gyógyszerészeknél és Csanak J., G-réby F. Szepessy és Kalenda, Kraitz Gy., Baum M., Weisz A. és Steru A. és Testvére kereskedésében.

Dr. POPP I. G. udv. fogorvos: urnak.

Cs. és kir. kiz. szabadalmazott Anatherin szájvizét vegyészeti tanulmányok alapján vizsgáltnak vettem alá, melynek eredménye, hogy:

Anatherin szájvize kizárólag a legjobb minőségű alkatrészekből áll, melyek a nékik tulajdonított győgyerővel teljes mértékben bírnak és tudományos tapasztalatok alapján kellő szakértelemmel vannak összeállítva úgy hogy a szájviznek használata bármily fog és szájbajoknál általában az igazsághoz képest bárkinek legmelegebben ajánlíható.

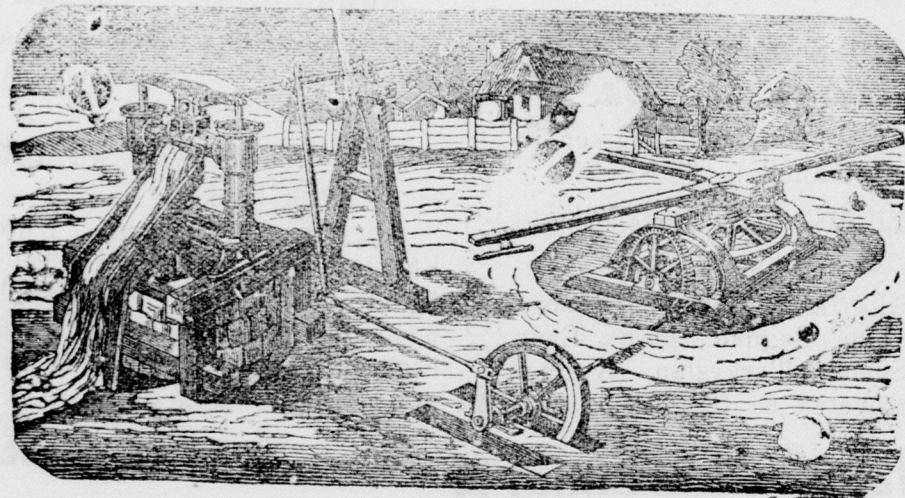
Dr. WERNER

a boroszlói vegyészeti intézet igazgatója, gyógyszerész és hites vegyész.

Alapítottatott 1858-ban.

WALSER FERENCZ

első magyar gép- és tűzoltószerkez gyára, harang és érezöntödéje
BUDAPESTEN ROTTENBILLER-UTCZA 66.

Ajánlja gyármanját mint magyar különlegességet
kutakban és mindennemű szivattyukban
Elvállal teljes vízvezetékek berendezését városok, földbirtokosok és magánzók részére, modern technical alapon és kedvező feltételek mellett, ajánlkozik

KÖZ és MAGÁN FÜRDŐK

felszerelésére

szagmentes őrsekek

felállításra és minden vízművi munka gyors és pontos kivitelére.

Képes árlapok, és részletes költségtervezetek kívánatra díjmenten küldetnek.

EGYETLEN BELFOLDI SZIVATTYU GYÁR